

Veckans Land

USA

Östkusten

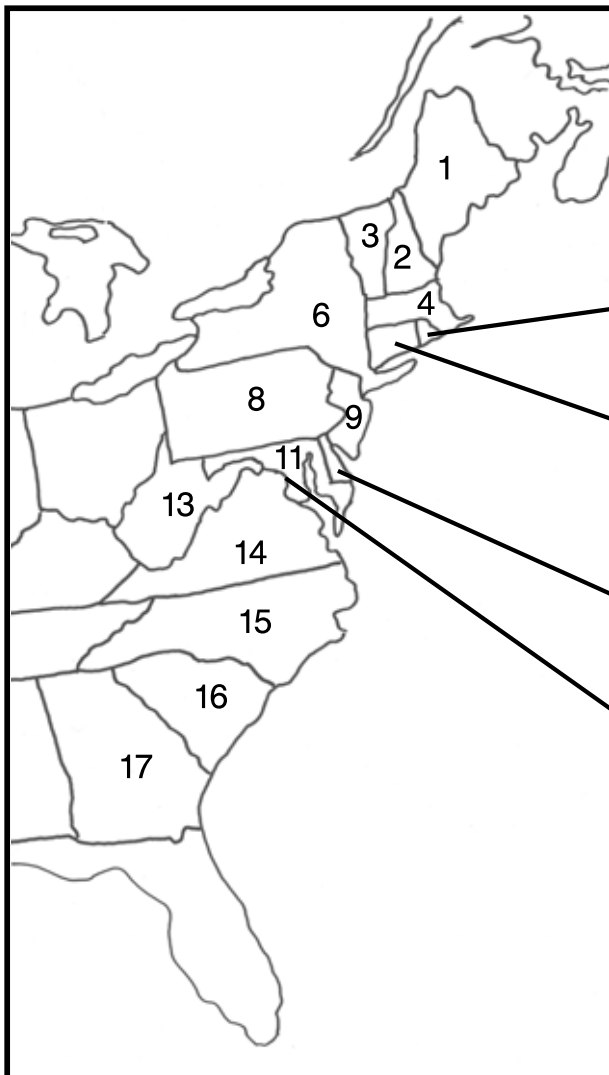
AKTUELLT 2024-08-12

Amerikanska presidentval brukar kunna dominera nyhetsflödet ganska rejält så det är väl lika bra att vi vänjer oss direkt och kör igång höstterminen – 24 med några av USA:s delstater. Först ut blir de östra delstaterna eftersom det var i en av dessa (Pennsylvania)

som ett mordförsök på Donald Trump ägde rum i somras. Det mordförsöket kommer troligen att på olika sätt ha stor betydelse för resten av valrörelsen. Blir det nuvarande vicepresidenten Kamala Harris (Dem.) eller ex-president Donald Trump (Rep.) som får efterträda Joe Biden?

STATERNA UTMED USA:S ÖSTKUST

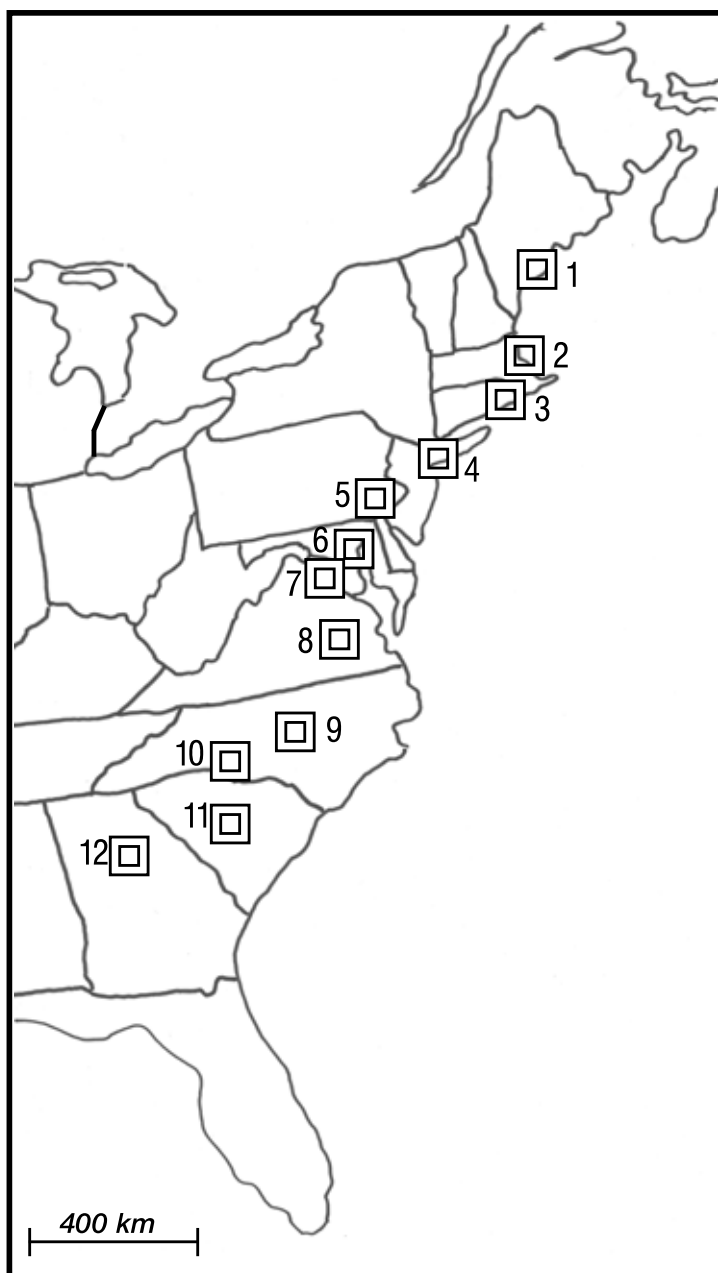
Utmed USA:s östkust mot Atlanten ligger ett pärlband av olika delstater. När de brittiska kolonierna gjorde sig självständiga år 1776 (självständighetsförklaringen) var de tretton till antalet. Några av de ursprungliga staterna har senare delat upp sig så kartan nedan har sjutton stater som ska identifieras. (En av dem är inte en delstat utan USA:s huvudstad) De är numrerade från norr till söder och du får hjälp av den första bokstaven i varje delstats namn. Resten får du lösa själv med hjälp av kartor och kanske Internet.

1. **M**
2. **New H**
3. **V**
4. **M**
5. **R**
6. **New Y**
7. **C**
8. **P**
9. **New J**
10. **D**
11. **M**
12. **W**
13. **West V**
14. **V**
15. **North C**
16. **South C**
17. **G**

Städerna i östra USA

Här nedan ser du kartan över östra USA igen med några viktiga städer utmärkt med siffror. Alla namnen hittar du i en alfabetisk lista. Vilket stad hör ihop med vilken siffra? Ta hjälp av en kartbok.

ÖSTRA USA

Geografiskt är östra USA ett stort område. Från delstaten Maines norra gräns till Georgias södra gräns är det 260 mil. Det är ungefär lika långt som från Stockholm och till södra Frankrike.

De flesta av staterna i östra USA har en kust mot Atlanten i öster. Flera av de större staterna har sin västra gräns i bergskedjan Appalacherna. Appalacherna sträcker sig hela vägen från Kanada i norr ner till staten Georgia i söder och skiljer de östra staterna i USA från grässlätterna i Mellanvästern. Några av staterna gränsar även mot Kanada i norr. Vid staten New Yorks gräns mot Kanada ligger de två minsta av Nordamerikas fem stora sjöar - Ontariosjön och Eiresjön. Vid flodförbindelsen mellan dessa två sjöar ligger världens kanske mest berömda vattenfall - Niagarafallen. Markera på kartan här till vänster var fallen ligger! Niagarafallen gränsar både till USA och Kanada och från vilken sida som fallen är vackrast att se på har det alltid tvistats om. Se gärna bildspelet som finns tillgängligt via länksidan.

☐ Städer

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.

Namnen

- Atlanta
- Baltimore
- Boston
- Charlotte
- Columbia
- New York City
- Philadelphia
- Portland
- Providence
- Raleigh
- Richmond
- Washington

Mera om östra USA

Varje stat i USA är på många sätt ett eget litet land. Mera Om-texten kommer därför denna gång att handla om dessa staters gemensamma historia.

De tretton kolonierna

Christofer Columbus kom aldrig till det som idag är USA. Men hans färder i framförallt dagens Väst- indien fick engelsmän och holländare att skapa kolonier utmed östkusten medan Spanien och Frankrike kom till de södra delarna av dagens USA. Till och med Sverige hade under några årtionden på 1600-talet en svensk koloni, New Sweden, i dagens delstat Delaware.

Från början var det inte många kolonister. År 1630 beräknas det ha funnits 4600 invånare i de första kolonierna (förutom ursprungsbefolkningen som koloniserarna kallade indianer). År 1776, när självständigheten från Storbritannien utropades, var det i de tretton staterna totalt 2,5 miljoner invånare.

Amerikanska revolutionen

Under andra halvan av 1700-talet började kraven på självständighet från Storbritannien att resas. Det blev extra aktuellt efter det att Frankrike förlorat det sjuåriga kriget i Europa 1763. Frankrike övergav då Kanada och andra kolonier i Nordamerika och behovet för de brittiska kolonierna av beskydd från "hemlandet" blev inte lika viktigt. Framförallt var kolonierna inte längre lika intresserade av att betala skatt till hemlandet, särskilt inte när man inte hade egna politiker i London.

Kampen tog fart på allvar 1773 med "tebjudningen i Boston" eller på engelska "The Boston Tea Party". Det var en protest mot den skatt på te som den brittiska regeringen behållit, kanske mest för att visa vem som bestämde. En natt i december 1773 var det en grupp kolonister (några utklädda till indianer) som tog sig ombord på tre brittiska fartyg i Bostons hamn och vräkte lasten med te över bord. Den brittiska regeringen svarade med hårdare tag mot kolonisterna som i sin tur bildade en egen armé med plantageägaren George Washington från Virginia som överbefälhavare. 1776 utropade kolonierna självständighet och efter krig mot brittiska styrkor som pågick fram till 1783 erkändes USA även av Storbritannien. Sex år senare valdes George Washington till USA:s förste president.

USA växer

Redan innan självständighetsförklaringen hade koloniseringen västerut och på andra sidan Appalacherna tagit fart. Det nya USA kom därför snabbt att bli större än de ursprungliga tretton kolonierna. Förutom att landet expanderade västerut genom krig mot urbefolkningen så köpte även USA landområden av Frankrike 1803. För 15 miljoner dollar köpte man i stort sett hela dagens Mellanamerika fram till Klippiga bergen i väster. 1819 köptes Florida av Spanien. I krig mot Mexiko 1846-48 erövrade man stora delar av dagens västra och södra USA. År 1867 köptes Alaska från Ryssland. 1959 blev Alaska och Hawaii delstat nummer 49 och 50.

Motsättningar

Redan vid självständigheten i slutet av 1700-talet fanns det politiska motsättningar inom det nya landet. Främst var det mellan de som ville ha en stark centralmakt (federalister) och de som ville ha ett stort självbestämmande för varje delstat. Denna uppdelning blev grunden för de två partier som sedan mitten av 1800-talet dominerat politiken. Demokraterna (som var antifederalister) och Republikanerna.

1860 blev Abraham Lincoln från Republikanerna president. Demokraterna (som var antifederalister) förlorade valet bland annat för att de blivit splittrade i frågan om slaveriet borde förbjudas i alla amerikanska stater. USA:s sydstater (vars ekonomi var beroende av slaveriet) lämnade 1861 unionen i protest och detta innebar att det som var kvar av USA (de norra staterna) hamnade i krig med Sydstaterna. Det mycket blodiga kriget pågick i fyra år innan Sydstaterna var besegrade.

Washington

George Washington var USA förste president. Han har fått ge namn åt huvudstaden i USA, "Washington DC". DC står för "District of Columbia" och tillhör ingen delstat i USA. I många fall räknas huvudstaden nästan som en egen delstat. Washington är också en delstat MEN den ligger i nordvästra USA.

New York City

New York City är med sina drygt 8 miljoner invånare USA:s folkrikaste stad. Räkna man hela storstadsområdet så har NY ungefär 20 miljoner invånare. Stadsområdet har varit bebott i över 11 000 år men det var först när europeerna kom som staden började byggas, då med namnet New Amsterdam. Det berodde på att holländarna hade öppnat en pälshandelsstation och år 1626 köpt marken av ursprungsbefolkningen som ofta kallats indianer. Holländarna och engelsmännen utkämpade krig, som ledde till att staden snart hamnade under brittiskt styre och fick byta namn till New York.

New York ligger vid kusten och är som många andra kuststäder delvis uppbyggt på öar, som med tiden mer eller mindre har vuxit samman. Trots att NY ett tag (1785-90) var USA:s huvudstad så bildades egentligen inte den nuvarande staden förrän 1898 när de olika stadsdelarna slogs ihop.

De fem stadsdelarna, Manhattan, Brooklyn, Queens, Bronx och Staten Island, kallas boroughs och är väldigt olika varandra. De är nästan som egna städer och har i sin tur egna stadsdelar.

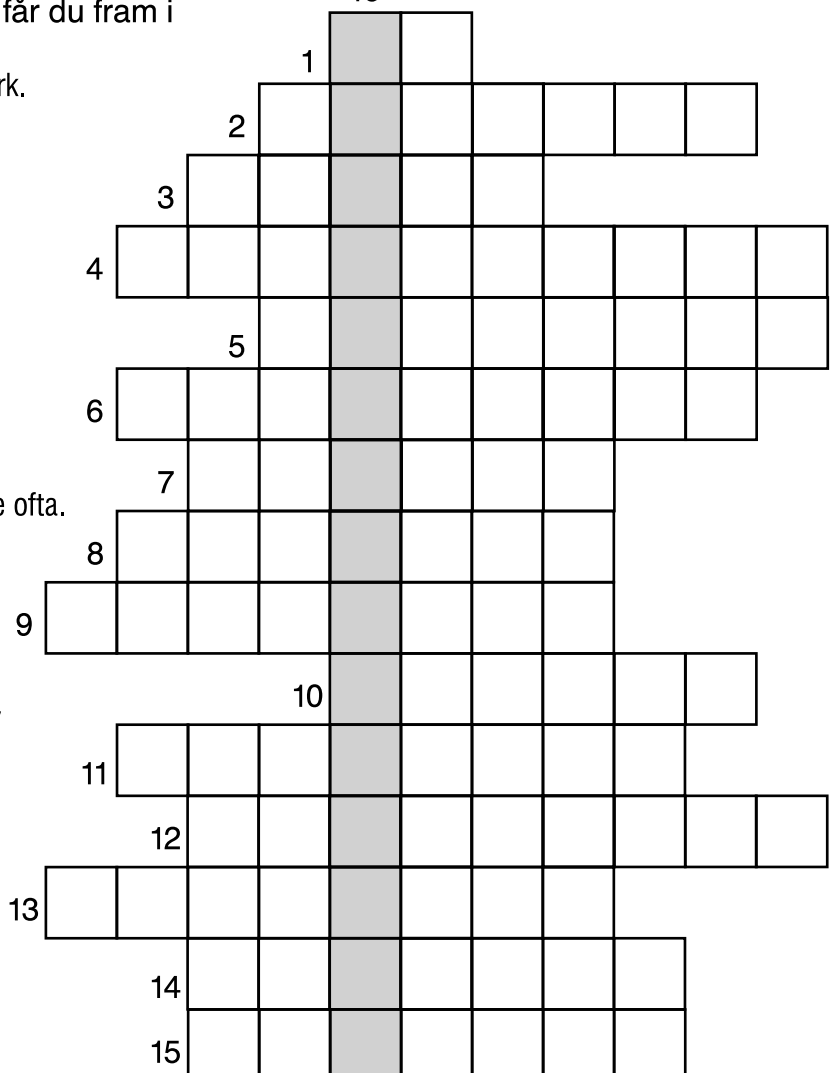
New York är känt för att ha många skyskrapor. Det finns ett femtiotal som är över 200 meter höga. Att man har valt att bygga på höjden har sin förklaring i platsbrist. På den långsmala ön Manhattan, som är världens finansiella centrum, är det nödvändigt att bygga på det sättet. Annars skulle man inte få plats med allt som behöver finnas nära till hands i samband med viktiga institutioner som Wall Street, New York-börsen, FN:s högkvarter med mera.

Några av de mest kända skyskraporna är Chrysler Building, Empire State Building och fram till 11 september 2001 World Trade Center.

New York blev snabbt en av världens viktigaste städer. Varje år kommer det närmare 50 miljoner turister. En staty och turistattraktion skänktes av Frankrike för att fira 100-års minnet av USA:s självständighet. För de många immigranter som kom i början 1900-talet symboliserar den drömmen om Amerika och var en väldigt välkommen syn efter den långa båtresan över Atlanten. Vad denna staty på Liberty Island kallas får du fram i

1. Världsorganisation med högkvarter i New York.
2. Så många var de ursprungliga kolonierna.
3. Nordlig delstat.
4. USA:s första president.
5. Delstat för New Sweden.
6. Kämpade emot USA:s självständighet.
7. Stad med berömt te-party.
8. Gränsflod med stort vattenfall.
9. Kallas New Yorks stadsdelar.
10. USA:s valuta.
11. Kallades nordamerikanska ursprungsinvånare ofta.
12. En av New Yorks fem stadsdelar.
13. Hav vid landets östkust.
14. Fråga som ledde till inbördeskriget 1861–65.
15. Abraham som blev president 1860.

16. Gåva från Frankrike. En staty som håller en fackla i högerhanden och en tavla i vänsterhanden. Tavlans text är "4 juli 1776". Det är datumet för USA:s självständighetsförklaring och har blivit landets nationaldag.

Rätta svar

Delstaterna

1. **Maine**.....
2. **New Hampshire**.....
3. **Vermont**.....
4. **Massachusetts**.....
5. **Rhode island**.....
6. **New York**.....
7. **Connecticut**.....
8. **Pennsylvania**.....
9. **New Jersey**.....
10. **Delaware**.....
11. **Maryland**.....
12. **Washington D.C.**.....
13. **West Virginia**.....
14. **Virginia**.....
15. **North Carolina**.....
16. **South Carolina**.....
17. **Georgia**.....

Lösenord till elevsidan: ALLA

Namnen

- Atlanta - 12*
Baltimore - 6
Boston - 2
Charlotte - 10
Columbia - 11
New York City - 4
Philadelphia - 5
Portland - 1
Providence - 3
Raleigh - 9
Richmond - 8
Washington - 7

<http://www.youtube.com/watch?v=OjY1XLis3m0>

Korsordet

1. Världsorganisation med högkvarter i New York - FN
2. Så många var de ursprungliga kolonierna. - TRETTON
3. Nordlig delstat. - MAINE
4. USA:s första president. - WASHINGTON
5. Delstat för New Sweden. - DELAWARE
6. Kämpade emot USA:s självständighet. - BRITTERNA
7. Stad med berömt te-party. - BOSTON
8. Gränsflod med stort vattenfall. - NIAGARA
9. Kallas New Yorks stadsdelar. - BOROUGHS
10. USA:s valuta. - DOLLAR
11. Kallades nordamerikanska ursprungsinvånare ofta. - INDIANER
12. En av New Yorks fem stadsdelar. - MANHATTAN
13. Hav vid landets östkust - ATLANTEN
14. Fråga som ledde till inbördeskriget 1861–65. - SLAVERI
15. Abraham som blev president 1860. - LINCOLN
16. Gåva från Frankrike. En staty som håller en fackla i högerhanden och en tavla i vänsterhanden. Tavlans text är "4 juli 1776". Det är datumet för USA:s självständighetsförklaring och har blivit landets nationaldag. - FRIHETSGUDINNAN